

**A német-francia bilaterális kapcsolatok hatása az európai integrációs
fejlődésre**

Jelige: KLM899

Lezárva: 2025.01.04.

Tartalom

1. Bevezetés	3
1.1.Téma aktualitása	3
1.2. Kutatási módszertan.....	4
1.2.1. Kutatási kérdések	4
2. Német és francia politikai és gazdasági gondolkodás az Eurózóna válságát illetően.....	6
2.1. Eltérő német-francia reakciók	6
2.1.2 Gazdasági kormányzás	7
3. Macron és Scholz EU-politikája.....	11
3.1 Emmanuel Macron EU-politikája	11
3.2. Olaf Scholz EU-politikája.....	12
4.2. Külpolitika, Migráció és Védelmi kérdések	14
4.2.1.Külpolitika.....	14
4.2.2.Schengen újradefiniálása	16
4.2.3. Migráció	17
4.2.4. Védelem	19
4.3. Energia.....	21
4.3.1.Energiewende	22
4.3.Kínai piac.....	24
4.4.1. Francia és német álláspont.....	24
5. Komplex megoldások, közös jövő.....	26
6. Összegzés	28
7. Bibliográfia	31

1. Bevezetés

A német-francia kapcsolatok jelentősége az Európai Unión belül vitathatatlan. A németek és a franciák közötti jó viszonyt, melynek alapját a sok évszázadon keresztül ellenséges viszonyból átalakuló erős alapokon fekvő együttműködés jelenti, az Európai Unió motorjának is szokták nevezni, mely utal az EU-n belüli egyik legerősebb együttműködésre is. Ebben a megfogalmazásban benne rejlik továbbá az is, hogy jellemzően az 1990-es évektől kezdve Franciaország az Európai Unió politikai irányt határozta meg, míg Németország a pénzügyi döntéshozatalt háttérét biztosította.¹

A német-francia együttműködés az Európai Unió (EU) egyik legfontosabb alappillére, amely meghatározó szerepet játszik az EU fejlődésében és stabilitásában. Az együttműködés jelentősége különösen szembetűnő volt a „Merkozy” korszakban, amikor Angela Merkel német kancellár és Nicolas Sarkozy francia elnök az eurózóna válságának kezelésére összpontosítottak. Az elmúlt évtizedben azonban új kihívások merültek fel, különösen Olaf Scholz német kancellár és Emmanuel Macron francia elnök időszakában, akiknek eltérő politikai megközelítései ellenére szorosan együtt kell működniük a globális és regionális problémákra adott válaszlépések kialakításában.

1.1. Téma aktualitása

Az Eurostat 2023-as adatai alapján Németország és Franciaország lakossága együttesen az Európai Unió GDP-ének több mint 45 százalékát termeli meg, míg energia szempontból több mint 40 százalékát állítják elő együttesen.² Ezek az adatok is mutatják, hogy a két nemzet együttműködésének hatása az Európai Unióban történő folyamatokra megkerülhetetlen. A 2020-as Brexit következtében viszont a németek és a franciák együttműködése még jelentősebbnek bizonyult. A németek és franciák közötti konstruktív egyeztetések fokozottan váltak egyre jelentősebbé az Európát súlytó válságok kezelésére adott válaszok tekintetében. A 2008-as Világ gazdasági válságtól és az eurózóna krízisétől kezdve egészen a mai napig folyamatosan érik új megoldandó helyzetek az Európai Uniót. A 2020-as évek első fele új kihívások elé állította a két nemzet együttműködését az Európai Unión belül, ehhez hozzájárult

¹ Barabás T. János: A német-francia kapcsolatok zavarai és azok hatásai, KKI elemzés, Külügyi és Külgazdasági Intézet, KE-2022/8. 3-6. o.

² Camille Lafrance, Benjamin Wehrmann: Russia's war has exposed France and Germany's energy policy differences. Can it also bring them together?, Creative Commons Attribution 4.0 International Licence (CC BY 4.0) 2023.07.03. Utolsó letöltés: 2023.11.20. <https://energypost.eu/russias-war-has-exposed-france-and-germanys-energy-policy-differences-can-it-also-bring-them-together/>

a COVID-19-es pandémia, új geopolitikai kihívások az ukrán-országi háború, illetve az Izrael-Palesztin háború kitörésével kapcsolatban és az ezzel együtt párhuzamosan megjelenő gazdasági válságok.

1.2. Kutatási módszertan

Kutatásomban főként szakirodalomelemzést alkalmaztam, mely során nagyban támaszkodtam az interneten elektronikusan elérhető adatbázisokra és tanulmányokra. Különböző tudományos cikkekből származó eredmények felhasználásával kívánok rávilágítani a témára. Dolgozatomban döntő többségben külföldi, angol vagy német nyelvű tanulmányokat használtam fel, a magyar nyelvű szakcikkek ezeket egészítik ki, bemutatva a téma itthoni feldolgozottságának fokát is.

1.2.1. Kutatási kérdések

Jelen dolgozatomban a következő kérdésekre keresem a választ: *„Hogyan hatott a két nemzet együttműködése az európai integráció fejlődésére?” Milyen módon tudták a válságokat kezelni”, illetve „Melyek a jelenlegi legnagyobb kihívások a két nemzet konstruktív kooperációja között, milyen területeken különbözik a két nemzet véleménye és miért?”.*

A dolgozatomban további célom megvilágítani Angela Merkel német kancellár és Nicolas Sarkozy francia elnök közötti együttműködést, különös tekintettel a 2008-as gazdasági válság kezelésére adott reformok vonatkozásában. A Merkel és Sarkozy közötti kapcsolat az európai politika egyik meghatározó dinamikája volt a 2000-es években. A 2008-as pénzügyi válság utáni időszakban párosuk az európai stabilitás megteremtésében és az európai gazdasági válság kezelésében meghatározó szerepet játszott. Merkel, mint Németország kancellárja, és Sarkozy, mint Franciaország elnöke, szoros partnerséget alakítottak ki, amelyet gyakran „Merkozy” néven emlegettek. Együttműködésük hozzájárult az a válságban lévő Európa stabilitásának megteremtéséhez. Az európai adósságválság kitörésekor Merkel és Sarkozy szorosan működtek együtt az eurózóna stabilizálása és a gazdasági reformok előmozdítása érdekében. Ugyanakkor a kettejük közötti viszony nem mindig volt problémamentes. Több területen is ellentétek alakultak ki közöttük, ide értendő többek között a gazdaságpolitikákban és az európai integráció mélységében mutatkozó érdekütközések, illetve a migráció és a biztonságpolitika területe.

Dolgozatom további részében pedig Olaf Scholz német kancellár, illetve Emmanuel Macron közötti viszonyt szeretném görcső alá venni. Szeretnék rávilágítani a kettejük közötti viszony

jellegére, nehézségeire és nem utolsó sorban pedig a különböző szakpolitikai területeken lévő kihívásokra.

A dolgozatomat a bevezetést követően további hat fejezetre osztottam. A második fejezetben szeretném bemutatni a németek és franciák politikai és gazdasági felfogásukban lévő eltéréseket az Eurozóna válságának példájával szemlélítve. Szó fog esni továbbá az euróövezeti válság kezelésének módjáról, illetve az EFS-ESM rendszerek bevezetésének körülményeiről.

A harmadik fejezetben Olaf Scholz és Emmanuel Macron az Európai Unióról alkotott elképzelései kerülnek megvilágításra. A negyedik fejezetben bemutatásra kerülnek az egyes szakpolitikai területeken ért legnagyobb kihívásokról az energia, külpolitika, migráció és védelem területein. Ebben a fejezetben a *„Melyek a jelenlegi legnagyobb kihívások a két nemzet konstruktív kooperációja között, milyen területeken különbözik a két nemzet véleménye és miért?”* kérdésre keresem a választ.

Az ötödik fejezetben az Európai Unió jövőjével kapcsolatos intézményi reformokat fogom bemutatni. Nem utolsó sorban pedig a konklúzió során a kutatás főbb gondolatait és megállapításait fogom összefoglalni.

2. Német és francia politikai és gazdasági gondolkodás az Eurózána válságát illetően

A németek és franciák kapcsolatát egészen a II. világháború végéig ellenséges viszony, a két nemzet szembenállása jellemezte. Ez történetileg alakult ki, mivel a franciák és németek közötti kapcsolatot már a 18.százdtól krízisek, konfliktusok és összecsapások sora határozta meg. Az 1950. május 9-i Schuman-nyilatkozat óta, amely javasolta a francia–német szén- és acéltermelés egészének egy közös, hatóság alá helyezését, a francia–német kapcsolatok alapvető jelentőségűvé váltak az európai közös projekt számára. A két ország közötti rendszeres együttműködés intézményesítése az 1963-as Élysée-szerződéssel kezdődött, amely közös kabinetülésekhez és legmagasabb politikai szinten tartott szakterületi találkozókhoz vezetett, különösen az Európai Tanács ülései előtti álláspont-egyeztetések céljából.³

A német-francia együttműködés olyan kihívásokkal és sikerekkel van tele, melyek az Európai Unió formálódását nagymértékben befolyásolták. Angela Merkel és Nicolas Sarkozy közös válságkezelési erőfeszítései a globális pénzügyi válság idején kiválóan világítanak rá arra tényre, hogy a két nemzet vezetői eltérő gazdasági, politikai és stratégiai megközelítéseik ellenére képesek voltak közös célokat kitűzni és megoldásokat találni. Ebben a fejezetben szeretném ezen előbb említett megközelítések különbözőségeinek okát feltárni az Eurozána válságára adott különböző reakciók segítségével.

2.1. Eltérő német-francia reakciók

A Lehman Brothers 2008. szeptember 15-i csődje, amelyet gyakran a globális pénzügyi válság kirobbantó eseményének tekintenek, az Európai Unió francia elnöksége alatt történt. A 2010 óta készült kutatások vizsgálták annak okait, hogy a német-francia együttműködés miért adott maguk között is nehézségek árán kvázi felületes reakciót az euróövezeti válság kezelésére, illetve miért csak komoly harcok következtében tudta elfogadtatni azt az uniós tagállamokkal. Gondolni kell itt akár az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz 2010-es (ESFS), vagy akár az Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM) 2012-es elfogadása körüli nehézségekre. Az együttműködés nehézségeinek magyarázata lehet a két nemzet kormányának ideális piacról alkotott elképzelése, illetve a politikai irányítás különbözősége. A németországi piacgazdaság sajátossága tükröződött a két nemzet euróövezeti válságra adott válaszában is. A németek féle kapitalizmus modelljében nagy szerep jut az államnak, ami viszont a francia modellel

³ Európai Parlament: The Franco-German relationship in the European Union A short overview, 2015 október elérhető: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/568359/EPRS_BRI%282015%29568359_EN.pdf 4.o. utolsó letöltés: 2024.11.26.

ellentétben nem közvetlen fellépőként befolyásolja a piaci folyamatokat, hanem egyfajta szabályozóként, ami ügyel a szabályok betartása felett.⁴

Az eltérő piacgazdasági sajátosságokból fakadóan megjelennek különbségek a két államfő politikai és vezetési stílusa között. A francia megközelítés szerint válsághelyzetben a kormány és az elnök közvetlenül is beavatkozhat annak érdekében, hogy érvényre juttassa válságkezelő javaslatait. Ezzel szemben a német hozzáállás értelmében válság esetén az kerül megvizsgálásra először, hogy milyen jogi normák kerültek megsértésre. A külső állami segítségnyújtás alapvető feltételeként először az érintett felek szabálykövető magatartásának helyreállítását szabják ki. Ez lehetett a gyökere annak, hogy míg Sarkozy a Görögországnak szánt mentőcsomag esetében elsősorban a politikai akarat fontosságát emelte ki, addig Merkel minden pénzügyi segítség feltételeként a megszorító intézkedéseket és a költségvetési egyensúly helyreállítását követelte.

5

Megemlítenő továbbá, hogy Németország föderális berendezkedése miatt Merkelnek széleskörű egyeztetésekre volt szüksége a Szövetségi Parlament, illetve a kormány mellett a tartományi vezetőkkel, továbbá az Alkotmánybírósággal is. Ezzel szemben Franciaország kormányzati berendezkedésének struktúrája centrálisnak mondható.⁶

2.1.2 Gazdasági kormányzás

Az Európai gazdasági kormányzás (European Economic Governance) kifejezést az Európai Unióban alkalmazott olyan mechanizmusok és struktúrák alkotják, melyeknek célja az uniós tagállamok gazdaságpolitikája közötti összehangolás és irányítás. A 2008-as gazdasági válság kitörését követően Franciaország jelentős szerepet vállalt abban, hogy létrejöjjön egy közösségi válságkezelési mechanizmus. Sarkozy idején a francia Európa-politika legfontosabb gazdasági célja az európai gazdasági kormányzat létrehozása volt.⁷ Ennek ellenére ez a mechanizmus nem Sarkozy tervei alapján alakult ki, mivel egy egységes átfogó közösségi megoldás alkalmazása

⁴ Naszádos Zsófia: Új német hegemonia Európában Németország hatalmi pozíciója az Európai Unióban a 2008-as gazdasági válságot követően, Budapest, 2021 elérhető: https://phd.lib.uni-corvinus.hu/1299/1/Naszados_Zsofia_dhu.pdf 89.o. utolsó letöltés: 2024.06.26.

⁵ 5 Uo. 90.o.

⁶ William Launder And Bernd Radowitz: German Court Clears Bailout Plans, The Wallstreet Journal, 2011.09.08. elérhető: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424053111903285704576555961131733324>, utolsó letöltés: 2024.06.26.

⁷ Szűcs Anita: A régi-új francia álom: Sarkozy versenyfutása Európáért, Grotius Tanulmányok, Budapest, elérhető: <http://www.grotius.hu/doc/pub/TREJPE/a%20r%C3%A9gi-%C3%BAj%20francia%20%C3%A1lom%20sarkozy%20versenyfut%C3%A1sa%20eur%C3%B3p%C3%A1%C3%A9rt.pdf> 16.o. utolsó letöltés: 2024.06.25.

helyett az unió külön-külön kezelte a válság egyes elemeit.⁸ A németek és a franciák alapvetően későn kerültek a pénzügyi és adósságválság kezelésének középpontjába. Csak 2010 elején, amikor az adósságválság Görögországot is elérte, tett a két nemzet először reformjavaslatokat az eurózóna gazdasági irányításnak megújítására.⁹

Az európai gazdasági kormányzás szükségéről először 1990 októberében Francois Mitterand tett említést a párizsi német-francia csúcstalálkozón. Beszédében akkor úgy fogalmazott, hogy a közös valuta és az Európai Központi Bank „lélektelen eszközök” maradnak, ha nincs mögöttük egy konkrét és egységes gazdasági irányítás. Sarkozy ehhez a gondolathoz nyúlt vissza. Számára a gazdasági kormányzás nem csak újabb intézmények felállításából állt, hanem egy gazdaságpolitikai szellem megjelenését is jelentette uniós szinten. A németek úgy vélték, hogy a francia gazdasági kormányzási modellje mögött két fő szándék húzódik. Egyfelől a költségvetési fegyelem enyhítése, melyről úgy vélekedtek, hogy a franciák számára a protekcionizmus támogatását szolgálná. Másrészt pedig az export élénkítésére irányuló törekvés, mely együtt járt az euró leértékelésének követelésével. Az eurózóna gazdasági irányításának konkrét részletei a Görögország megsegítése körüli események során váltak világossá. Sarkozy folyamatosan a napirend részévé tette az együttműködés kérdését a görög válság idején, de végül a tárgyalások kereteiről és a megoldás módjáról Merkel döntött.¹⁰

2010-ben a német-francia tandem feléledését követően az adott év februárjában nyilvánosságra került egy közös lista, mely valójában nem magára a válságra reflektált, mégis azt az elhatározást tette nyilvánvalóvá szimbolikusan a külvilág felé, hogy Párizs és Berlin továbbra is az „EU motorjaként” kívánja magát definiálni.¹¹

A francia–német egyetértés szükséges feltétele volt minden olyan EU-döntésnek, ami az eurózóna válságának kezelésére szolgált. A francia–német vezetés átalakította a közös valuta irányítási struktúráit. Kezdetben Franciaország és Németország eltérően vélekedtek a válságról és a javasolt politikai megoldásokról: míg Nicolas Sarkozy elnök gyors cselekvést sürgetett, beleértve a közös fiskális erőfeszítéseket, addig Angela Merkel kancellár a nemzeti

⁸ Szűcs Anita: Gazdaság és külpolitika, elérhető: https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/4240/1/Szucs_Anita_gazdasag_es_kulpolitika.pdf 73.o. utolsó letöltés: 2024.06.25.

⁹ Kiss J. László: Merkozy-től Merkollande-ig az euróválságban: a német–francia bilateralizmus jövője MKI-Tanulmányok 2013/9. Magyar Külügyi Intézet, Budapest, 2013 79.o.

¹⁰ Szűcs, 16-18.o.

¹¹ Kiss J. 80.o.

felelősségvállalást és a fiskális kockázatcsökkentést helyezte előtérbe bármilyen uniós szintű kockázatmegosztás előtt.¹²

2010 márciusában megállapodott az eurózóna tizenhat állama Brüsszelben, abban, hogy segítséget nyújtanak Görögországnak. A találkozón többek között szó esett arról, hogy milyen szankciókat kell alkalmazni azokkal a tagállamokkal szemben, akik az eurózóna szabályait nem tartják be. Franciaország azt az álláspontot képviselte az Európai Központi Bankkal együtt, hogy a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) maradjon ki a görög mentőcsomagból. A németek ennek ellentétét szerették volna. Franciaország (továbbá az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok) azt szerette volna, ha az EKB háttértámogatóként működne, mint végső hitelező, amely a bajba jutott euróövezeti országok mögött áll. A németek ellenezték ezt a megoldást, mert úgy vélték, hogy egy ilyen szerep nem csak ellentétes lenne az EU-szerződésekkel, de akár inflációhoz is vezetne.¹³ A németek célja továbbá annak nyomatékosítása volt saját választói előtt, hogy a görögök számára nem segílyt nyújtanak, hanem valójában bilaterális hitelt, melynek kamata valamivel alacsonyabb a piaci kamatlábhoz képest.¹⁴

Ahogy az adósságválság kezdett kibontakozni Írországbán, Portugáliában és Spanyolországban, az euróövezet tagjai kedvezőbb intézményi alapot kerestek a pénzügyi válságkezelésre, és létrehozták az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszközt (EFSF) 2010 júniusában. Az EFSF 400 milliárd eurós kölcsönnyújtási kapacitással rendelkezett, de hároméves időtartamra volt korlátozva, mivel az úgy nevezett „*no bailout clause*” nem engedélyezte állandó mechanizmus bevezetését az Európai Unió működéséről szóló szerződés módosítása nélkül.¹⁵

2010. október 18-án Deauville-ben Németország, Franciaország és Oroszország háromoldalú találkozájának keretein belül Sarkozy elnök és Merkel kancellár közös álláspontot fogadott el az európai monetáris stabilitási paktum reformjáról. Franciaország és Németország egyetértett abban, hogy szükséges megerősíteni az európai gazdasági irányítást. A két vezető szorgalmazta a párbeszéd megnyitását a Lisszaboni Szerződéssel kapcsolatban. A cél a szerződés oly módon történő módosítása volt, hogy állandó erős mechanizmus lehessen létrehozni a jövőbeni

¹² Uo.

¹³ Gavin Hewitt: Merkel and Sarkozy agree to disagree, BBC News, 2011.11.24., elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-europe-15875968> utolsó letöltés: 2024.06.25

¹⁴ Kiss J., 80.o.

¹⁵ Frank Rövekamp: The evolution of the the European stability mechanism, Asian Development Bank Institute Working Papers, Nr.1173. 2020. augusztus, elérhető: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/634726/adb-wp1173.pdf> l.o. utolsó letöltés: 2024.06.25.

válságkezelés biztosítására, beleértve a privát szektor megfelelő részvételének szükséges rendelkezéseit. Továbbá annak lehetővé tétele, hogy a tagállamok számára a pénzügyi stabilitás védelmére irányuló koordinált intézkedések megtételét az euróövezetben biztosítani lehessen. Súlyos jogsértés esetén a Gazdasági és Monetáris Unió alapelveinek komoly megsértése során és a megfelelő eljárásokat követve, az érintett tagállam szavazati jogainak felfüggesztése is a javaslat részét képezte.¹⁶

Az EFSF a segítségnyújtást kötvények és más adósságinstrumentumok kibocsátásával finanszírozta a tőkepiacokon keresztül.¹⁷ A hároméves határidő lejárta miatt a tagállamok létrehozták az állandónak szánt Európai Stabilitási Mechanizmust (ESM) 2012-ben, melynek feladata az euróövezeti országoknak a pénzügyi válságok elkerülésében és leküzdésében való támogatása, valamint hosszú távú pénzügyi stabilitás és jólét fenntartása.¹⁸

Megállapítható, hogy Franciaország és Németország közösen dolgozott ki politikai javaslatokat, például a költségvetési szabályok szigorítását és ideiglenes, kétoldalú mentőcsomagok létrehozását illetően. A kompromisszumok megkötésének érdekében Franciaország és Németország kétoldalú megállapodásokat kötött, mielőtt egyetértés született volna az adott válság kezelési javaslatokról európai szinten. A legkiemelkedőbb példa a fiskális paktum megállapodása, amely az EU fiskális szabályainak reformját jelentette, cserébe az ESM korai elindításáért. A paktum hozzájárult a költségvetési diszciplína erősítéséhez az euróövezetben, és fontos lépést jelentett a pénzügyi stabilitás és gazdasági növekedés elősegítésében, a régióban. Végül, amikor az összes tagállam közötti egyetértés nem volt lehetséges, Franciaország és Németország differenciált integrációs formákat követtek, korlátozott számú tagállam részvételével.¹⁹

¹⁶ CVCE: The future of the Franco-German duo: Breakdown or readjustment ?, elérhető: <https://www.cvce.eu/en/collections/unit-content/-/unit/df06517b-babc-451d-baf6-a2d4b19c1c88/0d261134-1103-4d90-bc89-48bdf0443d31> utolsó letöltés: 2024.06.25.

¹⁷ ESM hivatalos weboldala, elérhető: <https://www.esm.europa.eu/how-we-decide/efsf> utolsó letöltés: 2024.06.25.

¹⁸ EU Funding Overview, elérhető: <https://eufundingoverview.be/funding/european-stability-mechanism-esm> utolsó letöltés: 2024.06.26.

¹⁹ Lucas Schramm: Bilateral leadership in critical moments: France, Germany, and the management of major European integration crises, Comp Eur Polit. 2023 Feb 15:1–22. elérhető: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9931165/> utolsó letöltés: 2024.06.26.

3. Macron és Scholz EU-politikája

Jelen fejezetben szeretném bemutatni Olaf Scholz német kancellár és Emmanuel Macron francia elnök politikáját és elképzeléseit az Európai Unióról és annak jövőjéről.

3.1 Emmanuel Macron EU-politikája

Emmanuel Macron francia elnök 2022-es francia választásokat megnyerve kezdte meg második terminusát Franciaország elnökeként további öt évre megválasztva. Az Európai Unióba vetett bizalma 2017-es hivatalba lépésétől kezdve védjegyévé vált, melyet az ugyanebben az évben tett Sorbonne-i beszéde is alátámaszt.

2022. május 9-én elmondott Európai parlamenti beszédében, mely ugyanakkor az EU jövőjéről szóló vitasorozat záróeseménye is volt, felvázolta az EU integráció lehetséges jövőbeni lépéseit. Előadását négy konkrét téma és javaslat köré építette. Az orosz-ukrán konfliktus kitörése még inkább indokolttá tette az ún. „stratégiai autonómia” megszilárdítását, melynek alappilléret az EU függetlensége adja mind a védelem, a környezetpolitika, az élelmiszer-termelés, a demokrácia és nem utolsósorban az információ-áramlás szabadságának területein. Macron úgy vélte, fontos, hogy az EU további esetleges Európába begyűrűző új típusú regionális konfliktusokra a jövőben felkészülten tudjon reagálni. Környezet politikai célja közé sorolta az EU orosz gáztól való függetlenedését, illetve a karbonsemlegesség elérését. Az élelmiszer ellátási láncok sérülékenységeire világított rá az az orosz-ukrán konfliktus és koronavírus járvány, melynek hibáit véleménye szerint orvosolni szükséges.²⁰

Érdemes kiemelni az „európai politikai közösségről” szóló indítványát. Ez a közösség főleg azon keleti és nyugat-balkáni országok számára nyújt lehetőséget, akiknek csatlakozására a közel jövőben a franciák nem látnak reális esélyt. Ugyanakkor nem csak kizárólagosan az EU-hoz csatlakozni vágyó országok számára áll nyitva a csatlakozás, hanem pl. az Egyesült Királyság számára is. 2022 októberében több, mint negyven ország vezetője gyűlt össze Prágában az Európai Politikai Közösségek alakuló ülésén. A szervezettel kapcsolatban felvetődtek olyan nézetek, hogy a szervezethez való csatlakozás a tagjelölti státusz helyettesítésére szolgálna. Le kell szögezni, hogy az EPK egy kibővített európai platform, ahol megadódik a lehetőség a stratégiai koordinációra, konfliktus kezelésre, nem egy

²⁰ Navracsics Tibor: Függetlenség, hatékonyság, többsebességes Európa és európai politikai közösség: Macron beszéde az európai integráció jövőjéről, Szakpolitikai Elemzések 2022.I. félév, 2022.05.19. 92-93.o. Utolsó letöltés: 2023.12.14. https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/19643/17_navracsics_tibor.pdf?sequence=1&isAllowed=y

intézményesített együttműködés.²¹ A tagság feltétele, hogy a csatlakozni kívánó államok elfogadják az EU alapértékeit. Az együttműködés kiterjed az energiapolitika, a közlekedés, a személyek szabad mozgása, a befektetések, az infrastruktúra- fejlesztés és az ifjúságpolitika területeire. Fontos megjegyezni, hogy a közösséghez való csatlakozás nem garantálja automatikusan a tagságot a jövőre nézve.²²

3.2. Olaf Scholz EU-politikája

2021-ben tizenhat év után távozott Angela Merkel a német kancellári pozícióból, melyben őt Olaf Scholz váltotta, mint a Németország 9. kancellárja. Olaf Scholz a negyedik szociáldemokrata, aki ezt a pozíciót betöltheti Willy Brandt, Helmut Schmidt és Gerhard Schröder nyomdokaiba lépve. Kormányt pedig koalícióban alakított a Zöldekkel és az FDP-vel kiegészülve. Kormányprogramjának fő profilját a klímavédelem, mezőgazdaság modernizációja és az ipar- közlekedés fejlesztése alkotja.

2022. augusztus 30-án a csehországi Károly Egyetemen tartott beszédet Scholz, melyben egy kibővített és megreformált Európai Uniót vázolt fel. Egyes újságírók úgy vélik, hogy ezen beszéde afféle rég esedékes válaszként szolgálhat Macron 2017-es beszédére, melyet a párizsi Sorbonne Egyetemen tartott. Scholz elismerte Macron munkáját azáltal, hogy kifejezetten hivatkozott a francia elnök által szeretett európai szuverenitására. Beszédében elhangzott, hogy fundamentálisan szükség lenne szervezeti-strukturális és adminisztratív folyamatok megreformálására EU-s szinten abban az esetben, ha 27-ről 30 vagy akár 36-ra növekedne a tagállamok száma. Kiemelésre került, hogy Németország támogatja a nyugat-balkáni országok, továbbá Georgia, Moldova és Ukrajna csatlakozását is. Scholz véleménye szerint ezt leghatékonyabban úgy lehetne elérni, hogy ha az EU egyik sarokkövét, az egyhangú döntéshozatalt a Tanácsban felváltaná a minősített többségi alapú döntéshozatal.²³ Bár egyes kérdésekben már a többségi alapú döntéshozatalt alkalmazzák EU-s szinten, néhány kérdésben továbbra is a 27 tagállam egyhangú döntésére van szükség, többek között ilyen terület az Európai Unió külpolitikája és a védelmet érintő kérdések is.²⁴ A német kancellár beszédében

²¹ Miszlivetz Áron: Megerősített partnerségek: az Európai Politikai Közösség 2023-ban, Ludovika, HU, 2023.07.21., Utolsó letöltés: 2023.12.15. <https://www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/07/21/megerositett-partnersegek-az-europai-politikai-kozosseg-2023-ban/>

²² Uo. 94.o.

²³ Marcus Colla: A new solidarity? Olaf Scholz on the future of Europe, The Interpreter, 2022.09.01. Utolsó letöltés: 2023.12.10. [A new solidarity? Olaf Scholz on the future of Europe | Lowy Institute](#)

²⁴ Philippe Jaqué: Olaf Scholz renews fight for qualified majority voting in EU foreign affairs, Le Monde, 2023.05.10., Utolsó letöltés: 2023.12.10. [Olaf Scholz renews fight for qualified majority voting in EU foreign affairs \(lemonde.fr\)](#)

elismerően nyilatkozott a Macron által felvetett új típusú „politikai európai közösség” ötletéről is, melyben az európai alapértékekhez EU-n kívüli harmadik államok is csatlakozhatnának. 2023. május 4-én az Európa nap alkalmából az „Ez Európa” (This is Europe”) vitasorozat keretein belül Európai Parlamentben tett beszédében három fontos megállapítást tett, melyben arra utal, hogy Európa jövője a tagállamok kezében van, a tagállamok nyitottságának szükségességére és a szorosabb együttműködésre hívta fel a figyelmet.²⁵

²⁵ Európai Parlament: Olaf Scholz: “Wir brauchen eine geopolitische, erweiterte, reformierte und zukunfts offene EU“, 2023.05.09. utolsó letöltés: 2023.12.10. Olaf Scholz: “Wir brauchen eine geopolitische, erweiterte und reformierte EU“ | Aktuelles | Europäisches Parlament (europa.eu)

4. Kulcsterületek és aktuális kihívások

Az egyes szakpolitikákat érintő német-francia álláspontok közötti eltérés gyökereiben az Európai Unió jövőbeni alakjáról alkotott elképzelések közötti különbségek rejlenek. Ezek a különbségek pedig abból erednek, hogy az országok saját identitása, szerepe és érdekei különbözőképpen kerülnek definiálásra.²⁶ A francia-német tandem központi szerepének vizsgálata során fontos figyelembe venni azt a tényt, hogy bár egyes szakterületeken sikeres a közös vezetés, akadnak olyan területek, ahol a két ország álláspontja jelentősen eltér.²⁷ Kiemelt vitapontok a földgáz- és energiaválság kezelése, Európa védelmi politikájának irányai, valamint az EU pozíciója a kínai gazdasági kihívásokkal szemben.²⁸ Jelen fejezetben ezeket a szakpolitikai területeket szeretném bemutatni.

4.2. Külpolitika, Migráció és Védelmi kérdések

4.2.1. Külpolitika

Francia szempontból Németország külpolitikai viselkedése válsághelyzetek idején kétségeket vetett fel abban a kérdéskörben, hogy mennyire szeretnék maguk mellett tudni Németországot, mint közeli szövetségest. Erre példaként tekinthető, hogy Párizs megkérdőjelezte, hogy Németország mennyire hajlandó biztosítani a szükséges anyagi erőforrásokat biztonsági és védelmi beruházásokhoz, továbbá mennyire hajlandó politikai elkötelezettséget vállalni gazdasági státuszához illően a nemzetközi szintén. A Merkozy korszakban Németország döntései, mint például a részvétel megtagadása az EU katonai missziójában, Csádban és Közép-afrikai Köztársaságban (EUFOR Chad/CAR) 2008-2009-ben, és az ENSZ Biztonsági Tanácsának ülésén való tartózkodása a Líbiai állásfoglalásról szóló határozat esetében 2011 márciusában tovább erősítették az előbb említett gondolatot. Ezen felül a Kadhafi-rezsim elleni katonai intervencióban való passzivitás, a korlátozott részvétel a francia katonai missziókban Maliban (Operation Serval) 2013 eleje óta és a Közép-afrikai Köztársaságban (Operation Sangaris) 2013 vége óta, folyamatosan erősítette Németország megbízhatatlan partnerként való

²⁶ Artur Ciechanowicz, Rafał Sadowski: After Merkozy: How France and Germany can make Europe work, Policy Brief, European Council on Foreign Relations, The future of the Franco-German tandem, OSW Commentary issue 83, 11.07.2012, centre for eastern studies elérhető:

https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_83.pdf 5.o. utolsó letöltés: 2024.06.26.

²⁷ Ulrike Guérot és Thomas Klau: After Merkozy how France and Germany can make Europe work, European Council on Foreign Relations Policy Brief, elérhető: [ECFR56 FRANCE GERMANY BRIEF AW.pdf](#) 2.-3. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.

²⁸ Jean Pisani-Ferry: Miért akadozik Európa német-francia motorja?, Újszó Online, 2023.02.06. Utolsó letöltés: 2023.12.18. <https://uj szo.com/szalon/miert-akadozik-europa-nemet-francia-motorja>

megítélését francia szempontból. Ez a megítélés tovább súlyosbodott Németország nemzetközi ügyekben történő kockázatkerülő hozzáállása és passzivitása miatt.²⁹

4.2.1.1. A francia unilateralizmus sikertelensége

Elnökké választása előtt Sarkozy világossá tette, hogy nagyobb vezetői szerepet szándékozik betölteni Franciaország számára regionális és nemzetközi szinten is egyaránt. Ennek elérése érdekében Sarkozy gyakran választotta az egyéni vezetést a multilaterális diplomácia „soft power” módszerei helyett. Míg elődje, François Mitterrand erős kapcsolatok és szoros együttműködés kialakítását szorgalmazta Németországgal, Jacques Chirac pedig a multilaterális világ előnyeit hirdette, Sarkozy inkább saját maga cselekedett.³⁰

A Barcelonai Folyamat, (mely az EU multilateralista politikai keretrendszere a Mediterráneumban) újraélesztése személyes projekté vált Sarkozy számára. A folyamat párizsi nagyszabású kezdeti indítását követően, amelyet széles körben diplomáciai sikernek tekintettek a franciák, a Mediterrán Unió (UfM) ambiciózus tervei követték. A francia elnök nem tudta meggyőzni a térség vezetőit arról, hogy csatlakozzanak politikai uniós elképzeléseihez, köztük Angela Merkel német kancellárt, Mohammad Bouteflika algériai elnököt, Moammar Kadhafi líbiai vezetőt és Bashar al-Assad szíriai elnököt sem. Mindkét oldal hűvösen reagált Sarkozy UfM-projektjére. Egyes ellenzők (például Németország) úgy vélték, hogy Sarkozynek nincs joga egyedül újradefiniálni az euró-mediterrán kapcsolatok természetét és sorsát, különösen nem tiszteségtelen módszerekkel próbálva vonakodó államokat párbeszédre kényszeríteni. Úgy gondolták, hogy a Barcelonai Folyamat egy közös európai projekt, amelyet az egyoldalú nemzeti vezetés aláásna. A francia vezetés alatt megkísérelt euro-mediterrán kapcsolatok újjáélesztése a Mediterrán Unió révén sikertelen volt.³¹

Az elnöksége előrehaladtával azonban az európai partnereivel, leginkább Németországgal való koordináció hiánya egyre inkább frusztrálóvá vált. Sarkozy oportunizmusa és regionális vezetői ambíciói ismét előtérbe kerültek a 2011-es MENA (Közel-Kelet és Észak-Afrika) térségbeli, arab tavasznak nevezett társadalmi átalakulások nyomán, amikor megpróbált az

²⁹Ulrich Krotz / Joachim Schild: France: Germany's Indispensable Ally in European Policy-Making, German European Policy Series No 01/18, elérhető: <http://archiv.iep-berlin.de/wp-content/uploads/2018/01/GEPS-01-18-France-Germanys-Indispensable-Ally-in-European-Policy-Making.pdf?it=wp-content/uploads/2018/01/GEPS-01-18-France-Germanys-Indispensable-Ally-in-European-Policy-Making.pdf>
14.o. . utolsó letöltés: 2024.06.26.

³⁰ Ciechanowicz - Sadowski, 4. o

³¹ Uo. 4-6.o.

európai diplomácia implicit vezetőjeként fellépni, kiemelve Franciaország képességeit a régióban európai társaival szemben.³²

A 2011-es líbiai katonai művelet bizonyította, hogy a külpolitika területén hiányzott a koordináció a németek és a franciák között. További ilyen területekként említhető a külpolitika mellett a védelempolitika, nukleáris politika, kereskedelem, környezetvédelem, illetve a verseny szabályozásának kérdése. A német-francia együttműködés, mint az „európai integráció motorja” széleskörben az európai intézményrendszer kiépítésében és makrogazdasági kérdésekben dominál.³³

4.2.2.Schengen újradefiniálása

2011-ben, miután a francia légierő vezette NATO-beavatkozás Líbiában lezajlott, Nicholas Sarkozy francia elnök, akit más nyugat-európai országok is támogattak, felvetette a Schengeni egyezmény felfüggesztésének és a nemzeti határellenőrzés újbóli bevezetésének lehetőségét, annak érdekében, hogy a MENA országokból érkező menekültáradatot megfelelő intézkedésekkel kezelhessék a megnövekedett migrációval legjobban érintett uniós tagállamok.

³⁴

Sarkozy a helyzet komolyságáról 2012-es újraválasztási kampánya során március 11-én a következőképpen nyilatkozott a franciaországi Villepinte-ben: „Gazdasági válság idején, ha Európa nem válogatja meg, hogy kik léphetnek be határai közé, többé nem lesz képes finanszírozni a jóléti államát”. Az arab tavasz csúcspontján az EU egyik fő aggodalma az volt, hogyan tartsák távol Európa határaitól a Líbiában dúló harcok elől tömegesen menekülő menekülteket.³⁵ Egy véleménycikkben, amely a francia Le Point hetilapban jelent meg, Sarkozy azt mondta: "A Schengen I-et azonnal fel kell függeszteni, és helyébe egy Schengen II-t kell léptetni, amelynek tagjai csak akkor vehetnek részt az egyezmény gyakorlati megvalósításában, ha először elfogadják ugyanazon bevándorlási politikát".³⁶

³² Barah Mikail: France and the Arab spring: an opportunistic quest for influence, Fride Working Papers, Nr.110. 2011 október, elérhető: https://www.files.ethz.ch/isn/133447/WP110_France_and_arab_spring.pdf 4.-5. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.

³³ Guérot- Klau, 2-3.o.

³⁴ Miszlivetz Ferenc: The Multiple Crisis of Europe, International Relations Quarterly, Vol. 3. No.1. (Spring 2012/1 Tavasz) elérhető: [http://www.kx.hu/kepek/ises/anyagok/MFMultiple_crisis_of_Europe\(1\).pdf](http://www.kx.hu/kepek/ises/anyagok/MFMultiple_crisis_of_Europe(1).pdf) 2. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.

³⁵ Judy Dempsey: Sarkozy and Schengen, 2012.03.19. elérhető <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2012/03/sarkozy-and-schengen?lang=en> utolsó letöltés: 2024.06.26.

³⁶ RFI: Sarkozy calls for new Schengen migration rules ahead of French EU vote, 2014.05.22. elérhető: <https://www.rfi.fr/en/africa/20140522-sarkozy-calls-new-schengen-migration-accord-ahead-french-vote-eu-elections> utolsó letöltés: 2024.06.26.

Georg Streiter német helyettes kormányzóvivő újságíróknak elmondta, hogy Berlin Sarkozy megjegyzéseit a Franciaország áprilisi és májusi kétfordulós választása előtti kampányretorika részeként értelmezte. Hangsúlyozta, hogy Németországnak nincs szándékában hátat fordítani a schengeni útlevélmentes övezetnek.³⁷

Cecilia Malmström, az EU akkori belügyekért felelős biztosa szerint Franciaország javaslata megtorló jellegű határellenőrzések bevezetéséhez vezetne az útlevélmentes övezetben. Ehelyett azt tanácsolta, hogy az országok visszaállíthassák a határellenőrzéseket, de csak akkor, ha a határellenőrzési kódexet is módosítják, így a Bizottság jogot kapna az öt napnál hosszabb ideig tartó konkrét esetek felülvizsgálatára. Claude Guéant, francia belügyminiszter, Németország, Ausztria és mások támogatásával, egyértelművé tette, hogy a schengeni kormányok elfogadhatatlannak és opportunistá hatalomátvételnak tartják az utóbbi elképzelést.³⁸

Nicolas Sarkozy javaslatai a schengeni egyezmény módosítására nem vezettek konkrét jogi változásokhoz. Az Európai Unióban továbbra is folyik a vita a Schengen-szabályok, továbbá a határellenőrzések szükségessége és hatálya körül, különösen migrációs és biztonsági kérdések kapcsán. Sarkozy javaslatai kiemelték a határkontroll fontosságát, de végül nem sikerült megvalósítaniuk a tervezett módosításokat.³⁹

4.2.3. Migráció

Angela Merkel és Nicolas Sarkozy német és francia vezetőként véleményük jelentősen különbözött a migráció kezelésével kapcsolatos politikájukban, még ha időnként igyekeztek is közös nevezőre jutni bizonyos kérdésekben. Nézetkülönbségeik főként abban nyilvánultak meg, hogy hogyan közelítettek a migráció szabályozásához, milyen szigorral kívánták kezelni a bevándorlást, és mennyire támogatták az európai szintű megoldásokat. Míg Sarkozy gyakran erőteljes retorikát és szigorúbb intézkedéseket alkalmazott, például a roma közösségek kitelepítését, Merkel pragmatikusabb és humánusabb politikát képviselt, hangsúlyozva a menekültek védelmének fontosságát és az európai együttműködés szükségességét.⁴⁰ Eltérő

³⁷ Hürriyet Daily News: Germany defends Europe visa-free zone after Sarkozy threat, 2012.03.12. elérhető: <https://www.hurriyetaidailynews.com/germany-defends-europe-visa-free-zone-after-sarkozy-threat-15809> utolsó letöltés: 2024.06.26.

³⁸ Hugo Brady: Why France is Threatening to leave Schengen, Centre for European Reform, 2012.04.30. elérhető: <https://www.cer.eu/insights/why-france-threatening-leave-schengen> utolsó letöltés: 2024.06.26.

³⁹ Uo.

⁴⁰ Joao Carvalho: The Effectiveness of French Immigration Policy Under President Nicolas Sarkozy, Parliamentary Affairs, 2016 január elérhető: https://www.researchgate.net/publication/276239737_The_Effectiveness_of_French_Immigration_Policy_Under_President_Nicolas_Sarkozy utolsó letöltés: 2024.11.26.

megközelítéseik ellenére mindketten felismerték az európai szolidaritás fontosságát, és egyaránt hozzájárultak az EU migrációs politikájának fejlődéséhez, még ha az egyes részletek tekintetében nem is volt mindig teljes az egyetértés. Ez a különbség nemcsak a két ország belpolitikáját tükrözte, hanem a német és francia társadalmi elvárások eltérő prioritásait is.

A 2008-as júliusi francia tanácselnökség alatt Sarkozy eknök nem titkolt célja volt a francia migrációs politika nemzetközi színre emelése. Ennek egy ilyen meghatározó lépése volt az EU 2008 októberében elfogadott, de jogi kötőerővel nem bíró Migrációs és Menedékjogi Paktum. A paktum célja az illegális bevándorlók tömeges amnesztiájának megakadályozása, illetve ezen bevándorlók tagállamokba belépésének megakadályozása. Egy másik fontos politikai lépés a francia EU elnökség alatt a 2008/115/EK irányelv elfogadása volt, amely az illegális bevándorlók deportálására tartalmazott közös eljárási szabályokat.⁴¹

Merkel a pragmatikus és humanitárius migrációs politikájának körében, több mint egy millió menekültet befogadott, többségükben szíriai menekülteket. A döntés mögött meghúzódott gazdasági érdek, illetve morális felelősségvállalás is, mivel Németországnak előregedő a népessége és az ebből fakadó szakképzett munkaerőhiányt próbálta enyhíteni.⁴²

Olaf Scholz és Emmanuel Macron migrációs politikája eltérő hangsúlyokat és megközelítéseket tükröz, de mindketten elkötelezettek az EU szintjén történő megoldások mellett. Mindkét vezető elismeri a migrációs kérdés komplexitását és az EU szintű megközelítés fontosságát, de eltérő módon kezelik az egyes részleteket, például a szolidaritási mechanizmusokat és a határvédelem szigorítását.

Scholz migrációs politikája hangsúlyozza Németország szükségét a bevándorlókra, különösen a szakképzett munkaerő hiányának kezelése érdekében. Kiemelte, hogy Németországnak nyitottnak kell maradnia, ugyanakkor szabályoznia kell az Európai Unió tagállamaiba beérkezőket. A kancellár támogatja az EU közös menekültügyi reformjait, beleértve az illegális migráció elleni szigorúbb fellépést és a deportációk felgyorsítását. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy Németország alkotmányosan elkötelezett a politikai üldözöttek védelme mellett. Scholz pragmatikus és egyensúlykereső megközelítést képvisel, amely egyaránt érinti a gazdasági szükségleteket és a humanitárius elkötelezettséget, melyet már az előbbieken Angela

⁴¹Uo.

⁴²Isabelle Hertner: Germany: a country of immigration – or integration? Merkel's uncomfortable legacy, Journal of Ethnic and Migration Studies, 2021
elérhető: <https://theloop.ecpr.eu/germany-a-country-of-immigration-or-integration-merkels-uncomfortable-legacy/> utolsó letöltés: 2024.11.26.

Merkelnél is láthattunk.⁴³ Egyik legfontosabb üzenete a „pragmatizmus az ideológia helyett,” amely azt mutatja, hogy Németország alkalmazkodik az aktuális kihívásokhoz, például az ukrán menekültek beáramlásához és az Európában zajló demográfiai változásokhoz.⁴⁴

Macron migrációs politikájára jellemző, hogy az EU szintjén erősíteni kívánja a migráció kezelését, beleértve az EU-n belüli szolidaritást. A francia elnök többször szorgalmazta az EU határvédelmének megerősítését és a külső határok ellenőrzését, ugyanakkor hangsúlyt helyezett az afrikai országokkal való szorosabb együttműködésre, hogy kezeljék a migráció gyökérproblémáit.⁴⁵ Támogatja azokat a mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy pénzügyi hozzájárulással váltsák ki a menekültek befogadását, ha nem tudják vagy egyszerűen nem kívánják ezt megtenni. Macron elkötelezett az EU-s reformok mellett, amelyek a migrációs válságok kezelését célzó közös alapelveken nyugszanak. Ez egyben az EU szuverenitásának megerősítésére is irányul, összhangban az általa gyakran emlegetett „európai szuverenitás” fogalmával.⁴⁶

4.2.4. Védelem

2023. október 10-én egy jelentős diplomáciai találkozóra került sor Hamburgban, ahol Olaf Scholz német kancellár és Emmanuel Macron francia elnök személyesen egyeztettek számos fontos európai és globális kérdésről. A találkozón többek között szókerült a Közel-Keleten nem rég újra eszkalálódott Izrael-palesztin háborúról. Olaf Scholz úgy fogalmazott, hogy a németek és franciák hasonló kihívásokkal néznek szembe, mind a gazdasági növekedés, migráció, illetve a szélsőjobboldali pártok előretörése tekintetében. Emmanuel Macron hangsúlyozta, hogy ha Franciaország és Németország nem tud megállapodni bizonyos kérdésekben, az európai integráció megtorpan.⁴⁷ A cél az lenne, hogy a két ország segítse és támogassa az EU céljainak újra definiálását, az új geopolitikai és gazdasági kihívások fényében.

⁴³DW: Olaf Scholz stresses Germany's need for immigrants, 2024.09.11. elérhető: <https://www.dw.com/en/olaf-scholz-stresses-germanys-need-for-immigrants/a-70187337> utolsó letöltés: 2024.11.26.

⁴⁴Marcus Colla: A new solidarity? Olaf Scholz on the future of Europe, The Interpreter, elérhető: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/new-solidarity-olaf-scholz-on-the-future-europe> utolsó letöltés: 2024.11.26.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶DW: Macron, Scholz, Duda discuss Ukraine, NATO, migration, 2024.09.13. elérhető: <https://www.dw.com/en/macron-scholz-duda-discuss-ukraine-nato-migration/a-65894271> utolsó letöltés: 2024.11.26.

⁴⁷ Hans Von Der Burchard: 3 disagreements Macron and Scholz can't (yet) resolve, Politico, 2023.10.10. Utolsó letöltés: 2023.12.18. elérhető: <https://www.politico.eu/article/france-germany-macron-and-scholz-hamburg/>

Az orosz csapatok ukrajnai inváziója visszahozta a háborút Európába, mely problémára az Európai Uniónak reagálnia kell. Ez magában foglalja az esetleges orosz rakétatámadások elleni védelmet abban az esetben, ha az Ukrajna elleni háború eszkalálódik, és más európai országok konfrontációba kerülnének Moszkvával.

Ukrajnával kapcsolatban 2023 novemberében született döntés arról, hogy a németek megduplázni tervezik a katonai segélyt Kijev számára, miközben továbbra is beruháznak saját fegyveres erőinek fejlesztésébe. Az Ukrajnának való katonai segítségnyújtás heves politikai vitákat eredményezett, mivel ez egy olyan stratégia váltás, mely a németekre eddig nem volt jellemző mind történelmi, illetve gazdasági okokból sem.⁴⁸

4.2.4.1. Német és francia álláspont

A két nemzetnek eltérő véleménye van többek között az Amerikai Egyesült Államok Európa biztonságának biztosításában betöltött szerepéről. Emmanuel Macron nem tetszését fejezte ki a németek által vezetett és támogatott projekt más néven European Sky Shield Initiative -vel (ESSI) kapcsolatban, melynek implementálása során légvédelmi rendszereket az EU Izraeltól és az USA-tól szerezne be. Az ESSI kezdeményezés célja, hogy a legjobban koordinált védelmi rendszert hozza létre a levegőből származó rövid, közepes és hosszú hatótávolságú fenyegetések ellen. Az ESSI továbbá egy négyszintű légvédelmi rendszer létrehozására hivatott, kezdve az azonnali csatatér védelmétől a sokkal hosszabb távú fenyegetések elleni hatékony védelemig.⁴⁹ Olaf Scholz egész Európa biztonságának hatékony növekedését tartja szem előtt és úgy nyilatkozott, hogy egy európai légvédelmi rendszer pénzügyileg kedvezőbb és hatékonyabb lenne, mint ha minden egyes ország felállítaná individuálisan a saját drága és komplex légvédelmi rendszerét.⁵⁰

A franciák nem csatlakoztak a kezdeményezéshez, mivel ez ellentétes lenne saját kereskedelmi érdekeivel, tekintve, hogy Franciaország Olaszországgal együttműködve SAMP-T típusú közepes hatótávolságú légvédelmi rendszereket gyárt. Macron szerint az izraeli (Arrow 3) és az amerikai (Patriot) légvédelmi rendszerek beszerzésével az EU nemcsak a legdrágább

⁴⁸ France 24: Germany hikes Ukraine military support, but is its defence-spending tilt tenable?, Utolsó letöltés: 2023.12.10. <https://www.france24.com/en/europe/20231116-germany-hikes-ukraine-military-support-but-is-its-defence-spending-tilt-tenable>

⁴⁹ Laura Kayali: France and Germany clash (again) on buying US arms
Politico, 2023.09.20. Utolsó letöltés: 2023.12.20. elérhető: France and Germany clash (again) on buying US arms – POLITICO

⁵⁰ Ralf Bosen: Sky Shield Initiative: Can it protect Europe? Dw, 2023.09.28. utolsó letöltés: 2023.12.20. [Sky Shield Initiative: Can it protect Europe? – DW – 09/28/2023](#)

lehetőséget részesítené előnyben, hanem elvetné azt a lehetőséget is, hogy Európa saját ipari és technológiai védelmi bázisait megerősítse.⁵¹ Párizs bírálta, hogy az EU az Egyesült Államoktól és Izraeltól vásárolna technológiát a projekthez.⁵² Franciaország inkább azt szorgalmazná, hogy a projekt megvalósításában európai vállalatok vegyenek részt az úgynevezett és már előzőekben említett „stratégiai autonómia „elérése érdekében.”⁵³

4.3. Energia

Az energia kérdése már a Merkozy érában is egy forrópont volt a két ország vezetői között. 2007 szeptemberében Mesebergben találkozott Merkel és Sarkozy, ahol a francia elnök kijelentette, hogy Franciaország jövőjét a nukleáris energiában látja, és nem tartja valószínűnek, hogy a németek más utat választanak ebben a kérdésben. Ezen kijelentésére a francia elnök választ Sigmar Gabriel német környezetvédelmi minisztertől kapott, aki a Tagesspiegel napilapnak úgy fogalmazott, hogy a nukleáris energia a múlté. A helyzetet bonyolította a 2011 júniusában történt fukusimai atomerőmű baleset, melynek következményeként a németek úgy döntöttek, hogy teljes mértékben felhagynak a nukleáris energia használatával.⁵⁴

Manapság Európa az olaj- és földgáz forrásainak nagy részét harmadik országoktól szerzi be. Az orosz-ukrán háború felszínre hozta az energiában orosz függő Európában rejlő veszélyeket, továbbá világossá vált Németország szempontjából, hogy az orosz szénhidrogén-üzemanyagokra való súlyos támaszkodás gazdasági hátrányokkal jár. A Franciaország és Németország között alapvető kérdésekben vannak különbségek, mindkét megközelítés sajátos kockázatokkal jár az európai biztonság szempontjából. Míg az „Energiewende” néven ismert német energiaátmenet a megújuló energiaforrások fejlesztésére összpontosít, Berlinben úgy döntöttek, hogy az átmeneti időszakban nagymértékben támaszkodnak a földgázra és a szénre. 2023-tól kezdve megszüntették teljesen a nukleáris energia felhasználását. Ezzel szemben éles kontraszt jelentkezik a francia oldalon, ahol az atomenergia felhasználása éles vitát robbantott ki a Rajna mentén arról a kérdéstről, hogy vajon a szénmentes nukleáris villamosenergia-termelés minősíthető-e zöld energiának, figyelembe véve azt a tényt, hogy a nukleárisenergia felhasználásával radioaktív hulladék keletkezik melléktermékként. Ezen technikai kérdésekben

⁵¹ Landry Charrier: Gebrochene Achse, IPGJournal, 2023.03.20. Utolsó letöltés: 2023.12.19. [Europa: Offene Konfrontation zwischen Frankreich und Deutschland | IPG Journal \(ipg-journal.de\)](https://www.ipg-journal.de/2023/03/20/geborene-achse/)

⁵² Justyna Gotkowska, Łukasz Maślanka: France against Germany's European Sky Shield Initiative, Center for Eastern Studies, 2023.06.22., Utolsó letöltés: 2023.12.21. [France against Germany's European Sky Shield Initiative | OSW Centre for Eastern Studies](https://www.osw-warsaw.org/en/france-against-germany%E2%80%99s-european-sky-shield-initiative)

⁵³ Uo.

⁵⁴ Ciechanowicz - Sadowski, 4. o.

rejlő környezeti aggályok mellett megjelenik továbbá a geopolitikai energia-megosztottság kérdése is, melyet az orosz-ukrán háború csak súlyosbított.⁵⁵

Az EU-t érintő egyik legnagyobb kihívás ma, hogy az Európai Zöld Megállapodásban foglalt feltételeket a klímasemlegesség elérése érdekében 2050-re a tagállamok teljesítsék.⁵⁶ A Párizsi Klíma Megállapodásban a világ minden tájáról kötelezték el magukat az aláíró országok a káros kibocsátások csökkentése mellett, annak érdekében, hogy megállítsák az egyre súlyosbodó éghajlatváltozást. Ennek megfelelően a német kormány és az Európai Unió is erősen szorgalmazta az erős nemzetközi fellépést.⁵⁷

Viszont jelenleg nehézséget jelent az EU számára az orosz-ukrán háború kitörésével megjelenő energiaválság miatti felszökő energiaárak csökkentése. A németek és franciák nem tudnak megállapodni abban a kérdésben, hogy hogyan lehetne optimálisan csökkenteni a magas energiaárakat oly módon, hogy a klímapolitikai célok is teljesüljenek.⁵⁸ A megfelelő infrastruktúrák kialakításának költsége és gyorsasága kulcskérdés. Az atomenergia meglehetősen tökeigényes, és hosszú távú stratégiát igényel, míg a megújuló energiaforrások, például a szél vagy a napenergia rövid távú előnyt jelentenek.⁵⁹

4.3.1. Energiewende

Francia szakértők régóta kritikával illetik a német „*Energiewende*”-t. Az „*Energiewende*” valójában energia fordulatra/ átmenetre utal a szó szerinti fordítás szerint, viszont sokkal többet rejt önmagában, mint ez a fordításból első pillantásra kiderülne. Az „*Energiewende*” szóval szokták illetni Németország átmenetét az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, nukleáris energia mentes gazdaságra, melynek következményeként a németek a klímaharc jegyében pár évtized alatt az ország teljes energiatermelését megújuló energiaforrásokból fogják szerezni. A szó magánban foglalja mind az atomenergiától és a klímaváltozástól való félelmet is egyaránt. Az „*Energiewende*”, mint helyi nukleáris és környezeti mozgalom alulról nőtte ki magát egy

⁵⁵ Emmanuel Martin: The energy divide between Germany and France, Gisreport Online, 2022.04.22. Utolsó letöltés: 2023.12.18. <https://www.gisreportsonline.com/r/germany-france-energy/>

⁵⁶ Európai Parlament: Európai zöld megállapodás: úton egy klímasemleges és fenntartható EU felé, Utolsó letöltés: 2023.11.20. https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20200618STO81513/europai-zold-megallapodas-uton-egy-klimasemleges-es-fenntarthato-eu-fele?at_campaign=20234-Green&at_medium=Google_Ads&at_platform=Search&at_creation=DSA&at_goal=TR_G&at_audience=&at_topic=Climate_policies&gclid=Cj0KCQjwhfipBhCqARIsAH9msbnmD62rScAX9Iyv6UVHfk4jvusYFMOsWyO_tksGvs56W0eywEFvKggaAjcQEAALw_wcB

⁵⁷ Clean Energy Wire: Germany's Energiewende in brief, Utolsó letöltés: 2023.12.20. <https://www.cleanenergywire.org/germanys-energiewende-brief>

⁵⁸ Politico, Uo.

⁵⁹ Martin, Uo.

hatalmas nemzeti projektbe. Az ország célja az éghajlatra káros üvegházhatású gázok nullához közeli csökkentése a század közepére az Európai Unió éghajlat-semlegességi törekvésének részeként. A projekt mára már jóval meghaladja a megújuló energia kibővítését, miközben megszünteti az atomenergia alkalmazását.⁶⁰

4.3.1.1. Német és francia álláspont

A két országban rejlő eltérő álláspontok nagy részben politikai döntések eredményei, melynek gyökereit az 1970-es évek olajválságra való eltérő reakciók adják. Franciaországban az atomenergia szorosan kapcsolódik a szuverenitás fogalmához. Évtizedekig teljes támogatást élvezett a nukleáris szektor Franciaországban, melynek eredményeként a francia gazdaság a nukleáris értékláncokra szakosodott. Ez az elsősorban és a legfontosabb értelemben katonai szuverenitást jelent. Az 1970-es évek olajsokkját követően sürgős kérdéssé vált az energia-szuverenitás.⁶¹

Németország is rendelkezett rendkívül hatalmas nukleáris iparággal kifejezetten a Siemens csoporthoz köthetően, viszont amikor az atomenergia megszüntetésére irányuló politikai választás megtörtént, a Németország gazdasági szerkezete megváltozott. Például a Siemens csoport portfóliót váltott azáltal, hogy eladta nukleáris vállalkozásait és más területeken fektetett be. Németország ugyanakkor pénzügyi támogatásokat nyújtott az új megújuló energiai technológiák infrastrukturális kiépítésére, amelyek tovább tették lehetővé az atomenergia-termelés megszüntetését, a vállalatok pedig ennek megfelelően alkalmazkodtak az újonnan kialakult helyzethez.⁶²

Francia tisztviselők azt az álláspontot képviselik, hogy a nukleáris energia felhasználása közben nem keletkezik szén, így azt zöld energiának lehet minősíteni. Mivel úgy vélik, hogy az atomenergia valójában zöld energia, azt pedig emiatt pénzügyi ösztönzőkkel kell és lehet támogatni az EU villamosenergia-piaci reform terveinek keretein belül. Németország ezzel szemben ellenzi a franciák terveit, mivel ők inkább a megújuló szél-és napenergia használatával képzelik el a klímacélok elérését. Németország továbbá aggodalmát fejezte ki, hogy ebben az esetben Franciaországnak lehetősége lenne a saját energiaárait még tovább csökkenteni, amik

⁶⁰ Clean Energy Wire, Uo.

⁶¹ Uo.

⁶² Uo.

már most alacsonyabbak, mint a németek esetében, ezáltal a német cégek kerülnének hátrányos helyzetbe, arra ösztönözve őket, hogy termelési folyamatokat Franciaországba helyezték át.⁶³

Megjegyzendő, hogy a francia-német együttműködés mindkét ország számára elengedhetetlen, mind politikai, mind adminisztratív-technikai szinten. Franciaország 2022-ben a németekkel való kooperációnak köszönhetően elkerülte, hogy a francia háztartásokban áramkimaradások lépjenek fel, ezzel szemben Németországot Franciaország támogatta a gázellátás 2022 telén történő csökkenése során.⁶⁴

4.3.Kínai piac

Egy másik vitatott pont az Európai Bizottság október 4-i döntése, mely a Kína elleni szubvencióellenes vizsgálat elrendeléséről határozott francia kezdeményezésre a Kínából származó elektromos járművekkel szemben. Macron szorgalmazta a vizsgálatot azzal érvelve, hogy az EU-nak meg kell magát védenie minden olyan versenytől, mely tisztességtelennek minősíthető az európai vállalatokkal szemben. Scholz azonban ezzel szemben szkeptikus volt, kijelentette, hogy a globális versenyt preferálja a protekcionista módszerek helyett.⁶⁵

4.4.1. Francia és német álláspont

Berlin félelme, hogy a vizsgálat kereskedelmi háborúhoz vezethet Pekinggel, ami erősen ártana a német autóiparnak, amely nagymértékben támaszkodik a kínai piacra.⁶⁶ Ezzel szemben Franciaországnak kevesebb a veszteni valója van egy esetleges kereskedelmi háború kitörése esetén, mivel a német autóiparhoz képest kevesebb autót adnak el a kínai piacon.⁶⁷ Franciaország érdeke, hogy a kínai importra vámot vessen ki az EU, mivel a kínai gyártású járművek veszélyt jelentenek a Franciaországban gyártott hasonló árkategóriában készülő Renault-ra és a francia-olasz kooperáció által gyártott Stellantis autó európai piacára. Francia vezérigazgatók kifejezték félelmüket azzal kapcsolatban, hogy a kínai gyártmányú autók költségelőnye a franciákkal szemben ugyanazon árkategóriájú autók esetében kb. 10,000 Euróra tehető.⁶⁸ Megemlítendő továbbá, hogy a francia autómárkák egyikének sincs jelentős

⁶³ Uo.

⁶⁴ Uo.

⁶⁵ Uo.

⁶⁶ Uo.

⁶⁷ Uo.

⁶⁸ Konrad Poplawski: The Franco-German dispute over China's electric vehicle expansion in the EU, Center for Eastern Studies, 2023.06.22. Utolsó letöltés: 2023.11.20. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2023-06-22/franco-german-dispute-over-chinas-electric-vehicle-expansion-eu> The Franco-German dispute over China's electric vehicle expansion in the EU | OSW Centre for Eastern Studies

piaci részesedése Kínában. Ezzel szemben a német kormány, melyet erősen befolyásolnak a német közép- és csúcskategóriás autógyártók, nem tart a kínai versenytől az európai piacon. A német autógyártók, mint a BMW, a Mercedes-Benz és a Volkswagen, súlyosan érintettek lehetnek a megtorló vámok miatt, mivel mindegyiküknek hatalmas gyártóüzemei vannak Kínában.⁶⁹ Ugyanakkor Németország féltelme, hogy egy esetleges kedvezőtlen döntés és vizsgálati eredmény esetén Peking büntetővámot vetne ki, mely a német gyártók kínai piaci érdekeit veszélyeztetné, attól függetlenül, hogy a németek kínai piacon való versenyképessége az elmúlt években jelentősen romlásnak indult. Franciaország a vizsgálatnak köszönhetően számít arra, hogy a Kínával folytatott kereskedelmi vita az autóiparon kívüli területekre is begyűrűzhet. Abban az esetben, ha a vizsgálat eredményeképpen az EU nem szigorítja kereskedelmi szabályait Kínával szemben az előrejelzések szerint a Kínából az EU-ba irányuló import növekedni fog a következő két évben, továbbá 2025-re a Kínában gyártású járművek EU piaci részesedése el fogja érni a 15 százalékot.⁷⁰

Az elektromos járművek Kínából származó importjának növekedése szintén veszélyt jelent számos európai beszállítóra, különösen Közép-Európában. Számos európai gyártóra nézve, különösen a németek számára jelent előnyt a saját Kínában található autóalkatrész gyáraikból való import az EU-ba, melynek eredménye, hogy az EU- székhelyű alvállalkozók kevesebb megrendelést kapnak. A Peking felé irányuló kereskedelempolitika strukturális eltérései ellenére Németország és Franciaország egyaránt érdekelt az elektromobilitás felé történő átalakulás támogatásának növelésében. Ennek érdekében előreláthatólag mind Berlin, mind Párizs lobbizni fog az engedélyezett állami támogatások felsőhatárának emeléséért annak érdekében, hogy a beruházások száma növekedjen, különösen az elektromos járművek chipjei és akkumulátor gyártásának területein. Jogalkotási szinten Németország az EU-n belül is lobbizik a további állami támogatások garantálása érdekében (akár a Just Transition Fund, akár a következő időszakra vonatkozó 2028-2034-es többéves uniós pénzügyi keret költségvetéséből) azon német régiók számára, melyeket hátrányosan érinthet az elektromobilitás felé történő átmenet.⁷¹

⁶⁹ <https://www.euronews.com/business/2024/06/14/why-is-germany-opposed-to-eu-tariffs-on-chinese-electric-vehicles>

⁷⁰ Poplawski Uo.

⁷¹ Uo.

5. Komplex megoldások, közös jövő

A következő bekezdésekben egyfajta kitekintést szeretnék nyújtani a német-francia 2023-as reformcsomagjáról.

A 2023. szeptember 18-án Franciaország és Németország munkacsoportjai által előterjesztett javaslatcsomagról, az úgy nevezet „Az EU bővítése és felkészülése a 21. századra” c. jelentésről szeretnék pár szót írni, melynek központjában az Európai Unióra vonatkozó széleskörű strukturális és intézményi reformjaira vonatkozó lehetőségeit vázolnám fel. A javaslatban több az EU jövőjét meghatározó lehetőség került megvizsgálásra az EU tagországainak bővítésére felkészülve. A javaslatcsomag az intéziós reform öt területét vázolta fel: az EU-s intézmények felkészítése a tagállamok bővítésére, a Tanács döntéshozatali reformja, EU-s szintű demokrácia, hatáskörök, és nem utolsósorban EU-s források megreformálása.⁷² A jelentés készítői az EU struktúráját négy körben képzelik el. Elsőként a belső kört nevesítik, mely valójában az EU szoros együttműködést kívánó tagjai, illetve a Schengeni övezet tagjai tartoznak. Ezt követi az EU azon köre, melybe az első körben nem szereplő tagállamok vesznek részt, harmadik körbe a csatlakozási folyamatban járó államokat említette, nem utolsósorban pedig Macron által definiált és a már előzőleg a dolgozatban is bemutatott földrajzilag Európához tartozó államok laza politikai közössége került említésre.⁷³ A macroni elképzelés a gyakorlatban azt jelentené, hogy kontinens országai (Oroszország, és Belarusz kivételével) meghatározott időközönként kormányközi csúcskonferenciák keretében összeülnének a közös ügyek megvitatása érdekében, anélkül, hogy létrejönne egy külön politikai vagy gazdasági közösség.⁷⁴ A jelentés tartalmazott terveket az EU tagállamainak vétőjogának gyengítésére és szankciók súlyosbítására.⁷⁵

A javaslatcsomag hátterében a német-francia viszony helyreállítása állhat, a többsebességes (multispeed Europe) Európa koncepciójának megvalósítása mellett, mely azt jelenti, hogy az integrációnak különböző fokozatai jönnek létre. Azon tagállamok melyek szeretnék gazdasági

⁷² Politico: Report of the Franco-German working group on EU institutional reform: Sailing on High Seas: Reforming and Enlarging the EU for the 21st Century, Paris-Berlin - 18 September 2023, utolsó letöltés: 2023.12.21 <https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2023/09/19/Paper-EU-reform.pdf>

⁷³ Petri Bernadett: Se hús, se hal: német-francia reformjavaslat az EU jövőjéről XXI. Századi Intézet, 2023.10.11., Utolsó letöltés: 2023.12.23. <https://www.xxiszasadintezet.hu/se-hus-se-hal-nemet-francia-reformjavaslat-az-eu-jovojerol/>

⁷⁴ Mészáros R. Tamás: Orbán számára még kedvező is lehetne a többsebességes Európa terve, G7, 2023.10.12. Utolsó letöltés. 2023.12.21. <https://g7.hu/vilag/20231012/orban-szamara-meg-kedvezo-is-lehetne-a-tobbsebesseges-europa-terve/>

⁷⁵ Uo.

és külpolitikai kapcsolatukat elmélyíteni, mely inkább a nyugati országokra jellemző, lehetőség lenne a jelenlegi jogokat és kötelezettségeket megtartani, illetve ún. „problémásnak” ítélt országok számára, akik az integráció mélyítésében nem szeretnének részt venni, a teljes tagság helyett egy lazábbnak mondható kapcsolat maradna az EU-val. Hozzá kell tenni, hogy a többsebességes integráció részben már ma is létezik, elég az euró övezetre gondolni. A kritikusok véleménye szerint a javaslatcsomag nem tartalmaz új ötleteket, viszont a mai politikai körülmények között a reformok megvalósítása nem tűnik reálisnak.

6. Összegzés

A német-francia kapcsolatok a második világháború után gyökeresen átalakultak, és az európai integráció alapkövévé váltak. Ahhoz, hogy a mai értelemben véve is Európai Unióról tudjunk beszélni szükséges volt a két évszázadokon át egymással szemben álló nemzet múlton való túllépése és összefogása. Dolgozatomban a német-francia együttműködés európai integrációra való hatását vizsgáltam.

Az Élysée-szerződés óta a két ország szoros együttműködése az EU fejlődésének motorja, bár a válságkezelés terén eltérő megközelítéseik gyakran feszültséget okoztak. Németország a költségvetési fegyelemre és szabályalapú válságkezelésre, míg Franciaország gyors, állami beavatkozásra helyezte a hangsúlyt.

Annak érdekében, hogy a dolgozat elején megfogalmazott kérdésekre választ tudjak adni. szükséges volt Angela Merkel német kancellár és Nicholas Sarkozy francia elnök közötti együttműködést is bemutatni, különös tekintettel a 2008-as gazdasági válság kezelésére adott reformok vonatkozásában. A görög adósságválság során ez különösen kiéleződött, mivel Merkel a megszorításokat, Sarkozy pedig a politikai cselekvést szorgalmazta. Politikai rendszereik különbsége is megmutatkozott, mivel Németország föderális, lassabb döntéshozatali rendszerrel, míg Franciaország centralizált, gyorsabb döntésekkel vállalkoztak a felmerülő válságok kezelésére. Mindezek ellenére a nemzetek vezetői kompromisszumokra tudtak jutni, példaként említve az EFSF és az ESM létrehozásakor, illetve a fiskális paktum kidolgozásakor történő közös törekvéseket.

Dolgozatom további részében pedig Olaf Scholz német kancellár, illetve Emmanuel Macron közötti viszony került bemutatásra különös tekintettel a kettejük közötti viszony jellegére, nehézségeire és nem utolsó sorban pedig a különböző szakpolitikai területeken lévő kihívásokra.

Emmanuel Macron francia elnök és Olaf Scholz német kancellár politikája az Európai Unió megerősítésére és jövőjének alakítására összpontosított. Macron kiemelten foglalkozott a stratégiai autonómiával, az orosz gáztól való függetlenedéssel, a karbonsemlegességgel és az „Európai Politikai Közösség” létrehozásával, amely az EU alapértékeit elfogadó nem tagállamok számára kínált együttműködési platformot. Scholz a döntéshozatali rendszer reformját szorgalmazta, az egyhangúság helyett a minősített többségi szavazás bevezetésével,

és támogatta a nyugat-balkáni, valamint kelet-európai országok csatlakozását. Mindketten a szorosabb európai együttműködés és az EU reformjának szükségességét hangsúlyozták.

A német-francia kapcsolatok kulcsfontosságú területei és kihívásai az Európai Unió jövőjéről alkotott eltérő elképzelésekből fakadnak, amelyek az országok eltérő nemzeti identitásában, érdekeiben és szerepfelfogásában gyökereznek. A két ország közötti együttműködés számos területen sikeres, ám bizonyos szakpolitikai kérdésekben – például az energia- és védelmi politika, valamint a kínai gazdasági kihívások kezelése – jelentős nézetkülönbségek tapasztalhatók. Ezek az eltérések megnehezítik az „európai integráció motorjaként” ismert francia-német tandem hatékony működését.

A külpolitikai kérdésekben Franciaország gyakran kritikus volt Németország válsághelyzetekben tanúsított passzivitása és kockázatkerülő hozzáállása miatt. Párizs kétségeit erősítette, hogy Berlin nem mutatott kellő elkötelezettséget a közös védelmi beruházások iránt, például a líbiai katonai beavatkozás vagy a francia vezetésű afrikai missziók támogatása terén. A két ország külpolitikai koordinációjának hiánya különösen kiéleződött a Közel-Keleten és Észak-Afrikában végbement társadalmi változások idején, amikor Franciaország vezető szerepre törekedett, Németország viszont tartózkodó maradt.

A migráció területén is megállapítható a német és francia megközelítés eltérő prioritásai. Angela Merkel humánus politikát képviselve több százezer menekült befogadását támogatta, míg Nicolas Sarkozy szigorúbb intézkedéseket sürgetett, például a nemzeti határellenőrzések visszaállítását. Macron és Scholz eltérő hangsúlyokat fektetnek a migrációs kérdések kezelésére, de mindketten az EU-szintű megoldások mellett állnak ki. Macron az EU határvédelmének megerősítését szorgalmazza, míg Scholz a gazdasági szükségletekre és a humanitárius elvek betartására helyez nagyobb hangsúlyt.

A védelempolitika kapcsán az orosz-ukrán háború jelentette fenyegetés rávilágított az európai biztonság megerősítésének szükségességére. Noha Németország és Franciaország együtt dolgozik a közös uniós védelmi stratégiákon, nézetkülönbségeik akadályozhatják az egységes fellépést. Macron és Scholz vezetői szerepükön keresztül igyekeznek koordinálni álláspontjukat, hiszen mindketten tisztában vannak azzal, hogy a német-francia együttműködés az EU jövőjének meghatározó tényezője.

A német és francia energiapolitikák közötti különbségek alapvetően a történelmi és geopolitikai eltérésekre vezethetők vissza. Németország az „Energiewende” keretében a megújuló energiaforrásokra építve kívánja elérni a klímasemlegességet, miközben fokozatosan megszünteti a nukleáris energiát. A németek számára a megújulók, mint a szél- és napenergia jelentik a jövőt, de a gazdasági átmenethez szükséges infrastruktúra kiépítése jelentős költségekkel jár. Franciaország ezzel szemben az atomenergiát zöldnek tekinti, mivel az nem bocsát ki szén-dioxidot, és az atomenergia kulcsfontosságú része a francia energia-szuverenitásnak. A két ország eltérő megközelítései az európai energia áremelkedéseket és a klímacélok elérését is bonyolítják, mivel a francia atomenergia, valamint a német megújuló energiaforrások között feszültségek mutatkoznak, különösen a jövőbeli gazdasági hatások terén.

A 2022-es orosz-ukrán háború rávilágított Európa energiafüggőségére, különösen az orosz fosszilis energiahordozóktól való erős függőségre, ami további kérdéseket vet fel a kontinens energiaellátásának biztosításában. A két ország közötti együttműködés, például a gázellátás és áramkimaradások elkerülése érdekében, alapvető fontosságú volt a válság idején. A Kínából származó elektromos járművek importja is feszültségeket okoz, mivel Franciaország védelmébe veszi saját autóiparát és a kínai import vámjainak szigorítását szorgalmazza, míg Németország a globális verseny mellett áll ki, mivel a német autóipar jelentős része a kínai piacra épít. A két ország eltérő megközelítései a kínai kereskedelmi politikával kapcsolatban is láthatóak, ami különösen a német autóipart érinti érzékenyen. Az elektromobilitás terjedésével és az EU-ban zajló ipari átalakulásokkal kapcsolatban mindkét ország erősíteni kívánja az állami támogatások felhasználását, hogy elősegítse az elektromos járművek és kapcsolódó iparágak fejlesztését.

A 2023. szeptemberi német-francia javaslatcsomag, melynek címe "Az EU bővítése és felkészülése a 21. századra", az Európai Unió jövőjére vonatkozó széleskörű reformokat vázol fel, különös figyelmet szentelve a tagállamok bővítésére. A javaslat öt fő területet érint: az EU intézmények felkészítése a bővítésre, a döntéshozatali rendszerek reformja, az EU-s demokrácia és hatáskörök, valamint az EU forrásainak átalakítása. A jelentés az EU szerkezetét négy különböző körben képzei el: a szorosabb együttműködést kívánó tagállamokat, a bővítés alatt álló országokat és egy laza politikai közösséget, melyet Emmanuel Macron javasolt, és amely az Európai Unióhoz földrajzilag tartozó országokat, Oroszország és Belarusz kivételével,

kapcsolná össze kormányközi csúcskonferenciákon. A javaslat az EU vétójogának gyengítésére és a szankciók szigorítására is kitér.

A javaslatcsomag célja a többsebességes Európa koncepciójának előmozdítása, ahol az integráció különböző fokozatai jöhetnek létre. A nyugati tagállamok számára lehetőség adódik a gazdasági és külpolitikai kapcsolatok elmélyítésére, míg azok számára, akik nem kívánják ezt a mélyebb integrációt, egy laza kapcsolat marad az EU-val. Bár a többsebességes integráció már ma is létezik, például az euró övezeten keresztül, a kritikusok úgy vélik, hogy a javaslatcsomag nem tartalmaz új ötleteket, és a politikai helyzet jelenlegi állása szerint a reformok megvalósítása nem tűnik reálisnak.

7. Bibliográfia

- Artur Ciechanowicz, Rafał Sadowski: After Merkozy: How France and Germany can make Europe work, Policy Brief, European Council on Foreign Relations, The future of the Franco-German tandem, OSW Commentary
- Barabás T. János: A német-francia kapcsolatok zavarai és azok hatásai, KKI elemzés, Külügyi és Külgazdasági Intézet, KE-2022/.8. 3-6. o.

- Barah Mikail: France and the Arab spring: an opportunistic quest for influence, Fride Working Papers, Nr.110. 2011 október, elérhető: https://www.files.ethz.ch/isn/133447/WP110_France_and_arab_spring.pdf 4.-7. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Camille Lafrance, Benjamin Wehrmann: Russia's war has exposed France and Germany's energy policy differences. Can it also bring them together?, Creative Commons Attribution 4.0 International Licence (CC BY 4.0)" 2023.07.03. Utolsó letöltés: 2023.11.20. <https://energypost.eu/russias-war-has-exposed-france-and-germanys-energy-policy-differences-can-it-also-bring-them-together/>
- Clean Energy Wire: Germany's Energiewende in brief, Utolsó letöltés: 2023.12.20. <https://www.cleanenergywire.org/germanys-energiewende-brief>
- CVCE: The future of the Franco-German duo: Breakdown or readjustment ?, elérhető: <https://www.cvce.eu/en/collections/unit-content/-/unit/df06517b-babc-451d-baf6-a2d4b19c1c88/0d261134-1103-4d90-bc89-48bdf0443d31> utolsó letöltés: utolsó letöltés: 2024.06.25.
- ESM hivatalos weboldala, elérhető: <https://www.esm.europa.eu/how-we-decide/efsf> utolsó letöltés: 2024.06.25.
- EU Funding Overview, elérhető: <https://eufundingoverview.be/funding/european-stability-mechanism-esm> utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Európai Parlament: Európai zöld megállapodás: úton egy klímasemleges és fenntartható EU felé, Utolsó letöltés: 2023.11.20. https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20200618STO81513/europai-zold-megallapodas-uton-egy-klimasemleges-es-fenntarthato-eu-fele?at_campaign=20234-Green&at_medium=Google_Ads&at_platform=Search&at_creation=DSA&at_goal=TR_G&at_audience=&at_topic=Climate_policies&gclid=Cj0KCQjwhfipBhCqARIsAH9msbnmD62rScAX9Iyv6UVHfk4jvusYFMOsWyO_tksGvs56W0eywEFvKggaAjqcEALw_wcB
- Európai Parlament: Olaf Scholz: "Wir brauchen eine geopolitische, erweiterte, reformierte und zukunfts offene EU", 2023.05.09. utolsó letöltés: 2023.12.10. [Olaf Scholz: "Wir brauchen eine geopolitische, erweiterte und reformierte EU" | Aktuelles | Europäisches Parlament \(europa.eu\)](https://www.europarl.europa.eu/press-room/en/press-releases/2023/05/olaf-scholz-wir-brauchen-eine-geopolitische-erweiterte-und-reformierte-eu)
- France 24: Germany hikes Ukraine military support, but is its defence-spending tilt tenable?, Utolsó letöltés: 2023.12.10. <https://www.france24.com/en/europe/20231116-germany-hikes-ukraine-military-support-but-is-its-defence-spending-tilt-tenable>
- Frank Rövekamp: The evolution of the the European stability mechanism, Asian Development Bank Institute Working Papers, Nr.1173. 2020. augusztus, elérhető: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/634726/adbi-wp1173.pdf> 1. o. utolsó letöltés: 2024.06.25.
- Gavin Hewitt: Merkel and Sarkozy agree to disagree, BBC News, 2011.11.24. elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-europe-15875968> utolsó letöltés: 2024.06.25.
- Hans Von Der Burchard: 3 disagreements Macron and Scholz can't (yet) resolve, Politico, 2023.10.10. Utolsó letöltés: 2023.12.18. <https://www.politico.eu/article/france-germany-macron-and-scholz-hamburg/>
- Hugo Brady: Why France is Threatening to leave Schengen, Centre for European Reform, 2012.04.30. elérhető: <https://www.cer.eu/insights/why-france-threatening-leave-schengen> utolsó letöltés: 2024.06.26.

- Hürriyet Daily News: Germany defends Europe visa-free zone after Sarkozy threat, 2012.03.12. elérhető: <https://www.hurriyetaailynews.com/germany-defends-europe-visa-free-zone-after-sarkozy-threat-15809> utolsó letöltés: 2024.06.26.
- issue 83, 11.07.2012, centre for eastern studies elérhető: https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_83.pdf 4.-6. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.
- **Jean Pisani-Ferry:** Miért akadozik Európa német–francia motorja? Újszó Online, 2023.02.06. Utolsó letöltés: 2023.12.18. <https://uj szo.com/szalon/miert-akadozik-europa-nemet-francia-motorja>
- Judy Dempsey: Sarkozy and Schengen, 2012.03.19. elérhető <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2012/03/sarkozy-and-schengen?lang=en> utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Justyna Gotkowska, Łukasz Maślanka: France against Germany’s European Sky Shield Initiative, Center for Eastern Studies , 2023.06.22., Utolsó letöltés: 2023.12.21. [France against Germany’s European Sky Shield Initiative | OSW Centre for Eastern Studies](#)
- Kiss J. László: Merkozy-től Merkollande-ig az euróválságban: a német–francia bilateralizmus jövője, MKI-Tanulmányok 2013/9. Magyar Külügyi Intézet, Budapest, 2013 79.-80.o.
- Konrad Poplawski: The Franco-German dispute over China’s electric vehicle expansion in the EU, Center for Eastern Studies , 2023.06.22. Utolsó letöltés: 2023.11.20. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2023-06-22/franco-german-dispute-over-chinas-electric-vehicle-expansion-eu> The Franco-German dispute over China’s electric vehicle expansion in the EU | OSW Centre for Eastern Studies
- Landry Charrier: Gebrochene Achse, IPGJournal, 2023.03.20. Utolsó letöltés: 2023.12.19. [Europa: Offene Konfrontation zwischen Frankreich und Deutschland | IPG Journal \(ipg-journal.de\)](#)
- [Laura Kayali:](#) France and Germany clash (again) on buying US arms
- Lucas Schramm: Bilateral leadership in critical moments: France, Germany, and the management of major European integration crises, Comp Eur Polit. 2023 Feb 15:1–22. elérhető: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9931165/> utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Marcus Colla: A new solidarity? Olaf Scholz on the future of Europe, The Interpreter, 2022.09.01. Utolsó letöltés: 2023.12.10. [A new solidarity? Olaf Scholz on the future of Europe | Lowy Institute](#)
- Mészáros R. Tamás: Orbán számára még kedvező is lehetne a többsebességes Európa terve, G7, 2023.10.12. Utolsó letöltés. 2023.12.21. <https://g7.hu/vilag/20231012/orban-szamara-meg-kedvezo-is-lehetne-a-tobbsebesseges-europa-terve/>
- Miszlivetz Áron: Megerősített partnerségek: az Európai Politikai Közösség 2023-ban, Ludovika HU, 2023.07.21. ,Utolsó letöltés: 2023.12.15. <https://www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/07/21/megeirosített-partnersegek-az-europai-politikai-kozosseg-2023-ban/>
- Miszlivetz Ferenc: The Multiple Crisis of Europe, International Relations Quarterly, Vol. 3. No.1. (Spring 2012/1 Tavaszi) elérhető: [http://www.kx.hu/kepek/ises/anyagok/MFMultiple_crisis_of_Europe\(1\).pdf](http://www.kx.hu/kepek/ises/anyagok/MFMultiple_crisis_of_Europe(1).pdf) 2. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Naszádos Zsófia: Új német hegemonia Európában Németország hatalmi pozíciója az Európai Unióban a 2008-as gazdasági válságot követően, Budapest, 2021 elérhető: https://phd.lib.uni-corvinus.hu/1299/1/Naszados_Zsofia_dhu.pdf 89.-90.o., utolsó letöltés: 2024.06.26.

- Navracsics Tibor: Függetlenség, hatékonyság, többsebességű Európa és európai politikai közösség: Macron beszéde az európai integráció jövőjéről, Szakpolitikai Elemzések 2022.I. félév, 2022.05.19. 92-93.o. Utolsó letöltés: 2023.12.14. https://tudasportal.unike.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/19643/17_navracsics_tibor.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Petri Bernadett: Se hús, se hal: német-francia reformjavaslat az EU jövőjéről XXI. Századi Intézet, 2023.10.11., Utolsó letöltés: 2023.12.23. <https://www.xxiszazadintezet.hu/se-hus-se-hal-nemet-francia-reformjavaslat-az-eu-jovojerol/>
- Philippe Jaqué: Olaf Scholz renews fight for qualified majority voting in EU foreign affairs, Le Monde, 2023.05.10., Utolsó letöltés: 2023.12.10. [Olaf Scholz renews fight for qualified majority voting in EU foreign affairs \(lemonde.fr\)](https://www.lemonde.fr/europe/article/2023/05/10/olaf-scholz-renews-fight-for-qualified-majority-voting-in-eu-foreign-affairs_1814186_3218.html)
- Politico, 2023.09.20. Utolsó letöltés: 2023.12.20. [France and Germany clash \(again\) on buying US arms – POLITICO](https://www.politico.eu/article/france-and-germany-clash-again-on-buying-us-arms/)
- Politico: Report of the Franco-German working group on EU institutional reform: Sailing on High Seas: Reforming and Enlarging the EU for the 21st Century, Paris-Berlin - 18 September 2023, utolsó letöltés: 2023.12.21 <https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2023/09/19/Paper-EU-reform.pdf>
- Ralf Bosen: Sky Shield Initiative: Can it protect Europe? Dw, 2023.09.28. utolsó letöltés: 2023.12.20. [Sky Shield Initiative: Can it protect Europe? – DW – 09/28/2023](https://www.dw.com/en/sky-shield-initiative-can-it-protect-europe/a-64000000)
- RFI: Sarkozy calls for new Schengen migration rules ahead of French EU vote, 2014.05.22. elérhető: <https://www.rfi.fr/en/africa/20140522-sarkozy-calls-new-schengen-migration-agreement-ahead-french-vote-eu-elections> utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Szűcs Anita: A régi-új francia álmom: Sarkozy versenytútása Európáért, Grotius Tanulmányok, Budapest, elérhető: <http://www.grotius.hu/doc/pub/TREJPE/a%20r%C3%A9gi-%C3%BAj%20francia%20%C3%A1lom%20sarkozy%20versenyfut%C3%A1sa%20eur%C3%B3p%C3%A1%C3%A9rt.pdf> 16.-18. o. utolsó letöltés: 2024.06.25.
- Szűcs Anita: Gazdaság és külpolitika, elérhető: https://unipub.lib.uniconvius.hu/4240/1/Szucs_Anita_gazdasag_es_kulpolitika.pdf 73.o. utolsó letöltés: 2024.06.25.
- Ulrich Krotz / Joachim Schild: France: Germany's Indispensable Ally in European Policy-Making, German European Policy Series No 01/18. elérhető: <http://archiv.iep-berlin.de/wp-content/uploads/2018/01/GEPS-01-18-France-Germanys-Indispensable-Ally-in-European-Policy-Making.pdf?it=wp-content/uploads/2018/01/GEPS-01-18-France-Germanys-Indispensable-Ally-in-European-Policy-Making.pdf> 14. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.
- Ulrike Guérot and Thomas Klau: After Merkozy how France and Germany can make Europe work, European Council on Foreign Relations Policy Brief, elérhető: [ECFR56 FRANCE GERMANY BRIEF AW.pdf](https://www.ecfr.eu/article/document/ecfr56-france-germany-brief-aw) 2.-3. o. utolsó letöltés: 2024.06.26.
- William Launder And Bernd Radowitz: German Court Clears Bailout Plans, The Wallstreet Journal, 2011.09.08. elérhető: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424053111903285704576555961131733324>, utolsó letöltés: 2024.06.26.